

Megérdemlik-e a gondoskodást?

A társadalmi ösztöndíjasok eredményeit, magatartásukat értékelték a Szegedi Tudományegyetem ankétján az ösztöndíjat alapító szervek képviselőivel

Egyenes, nyílt beszéd jellemezte a Szegedi Tudományegyetem ankétját, melyet a társadalmi ösztöndíjasok, az ösztöndíjat alapító üzemek és intézmények, s az egyetem vezetőinek részvételével rendeztek az Ady téri egyetemen. A társadalmi ösztöndíjasok elmúlt félévi tanulmányi eredménye, s ki nek-kinek jó, vagy kevésbé érdemteljes emberi magatartása méretelt meg. Olyasmint volt ez, mint valami szülői értékelés, csak ezúttal a szülőket a társadalmi ösztöndíjat alapító üzemek, intézmények kiküldöttéi képviselték.

Igéretek és megvalósítások

Ki-ki megláthatta, hogy jól választották-e ösztöndíjasuk személyében, aki annak idején levélben és kérvényben például azt ígérte, hogy majd mint tanár tér vissza szülőhelyére. Ez az ígért közben „módosult” némelyeknél, akik elkapott, „megbabonázták” a nagyváros varázsa, és arra gondoltak, hogy gyengébb tanulmányi eredménnyel, bukással, halasztott vizsgákkal is részálhatnak a havi 500-800 forint társadalmi ösztöndíjra.

Akadott olyan is, aki úgy vélekedett: „Sajnos, X. tanácstól kaptam ösztöndíjat, ez pedig azt jelenti, hogy öt évre ki kell majd mennem falura.”

— Sajnos? — kérdezte Kálmán Gyula, a Békés megyei tanács művelődésügyi osztályvezetője, aki főként a régi ösztöndíjasok leveleit, amelyben ott áll szobnál-szobnál fogalmazásban az ígért: az egyetem után hazamegyünk, hogy tanít-hassunk — Hiszem — mondotta —, hogy nem a szólamért, s az ösztöndíjért születtek ezek az ígéretek. Majd annak idején kinek-kinek eléje teríttem a levelét, s a szerződéskötést, mert az állam, a társadalom megtette a magáét. Most az ösztöndíjasokon a sor. Mikor én végeztem ugyanezen az egyetemen, akkor az nyugtalanított bennünket, hogy hány évig tengődünk majd állás nélkül, vagy kit hová ránt, veszejt el a háború.

A hivatástudat

Most a hivatástudatnak kell dominálnia, s nem álproblémát feszegetni. Czuth Béla egyetemi tanársegéd Mezőkovácsháza példáját említtette, ahol nemrég épült sok

millió forintos költséggel és jórészt annak tulajdonítható, hogy szakmai tárgyaiból csupán kettes és hármas érdemjegyeket tudott a félév végén is szerezni. Mint társadalmi ösztöndíjastól és mint parasztszármazású fiatalról példamutatóbb magatartást várunk.

Zömmel viszont olyan jellemzések hangzottak el a társadalmi ösztöndíjasokról, mint például Bognár László elsőéves matematika-fizika szakosról. Tanulmányi átlaga 4,36. Tanulását elmélyülés jellemzi. Igen széleskörű érdeklődésű. Irodalmat igen sokat és szívesen olvas. Minden vizsgáját jeles eredménnyel tette le, s remény van rá, hogy év végére megszerzi esetleg a kitűnő átlagot is.

Vincze János a mezőkovácsházi járás képviselőjében mondotta, hogy iskolákba 40 pedagógus kellene sürgősen. Eppen ezért jövőre nem 35, hanem ennél jóval több társadalmi ösztöndíjat alapítanak. Tanulnak ösztöndíjasok szinte az ország minden egyetemén és főiskoláján és éppen ezért a községek lakosai érdeklődéssel várják a hirt egy-egy fiukról, lányukról: ki hogyan tanul, ki hogyan szorgált rá a bizalomra?

— Nem tetszik — mondotta —, hogy némelyik orvostanhallgató fölénykedik a bölcsészhallgatókkal szemben, mondván: „Mi majd Chewrolettel suhanunk, ti meg belevestek a falu sarába”. Ez a nézet már senkihez sem méltó, nemhogy társadalmi ösztöndíjashoz, de a valóságban nem is állja meg a helyét, mert például csak Békés megyében 35 pedagógusnak van már saját személygépkocsija.

— Mi igenis, érdeklődni fogunk a jövőben is ösztöndíjasaink előmeneteléről, emberi magatartásáról, s a kellő tájékoztatást el is várjuk az egyetemektől, főiskoláktól — jelentette ki.

Bevallott és beváltatlan remények

Meghökkenést, de egyben megnyugvást is jelentett kinek-kinek a kép, amit rövid jellemzésben mindhárom, a jogi, a bölcsész- és a természettudományi kar jelenlévő társadalmi ösztöndíjára elé tártak. L. Papp Edit másodéves matematika-ábrázoló geometria szakos társadalmi ösztöndíjasról így szólt a jellemzés a félévi vizsgák után: „Tanulmányi átlaga 3,11. Szakmailag közepes érdeklődésű. Képességeinél fogva pedig jobb eredményeket is elérhetne. A tanuláshoz és a munkához való viszonya nem kielégítő.

Gyermekkönyvtár-sorozat a Móra Kiadó terveiben

Allandóan visszatérő témája a sajtónak, rádiónak gyermekeink helyes nevelése. A cikkeket elolvassák, a közleményeket meghallgatják a szülők és pedagógusok és az országban ezer és ezer jóakarató ember szövefonja, tárgyalja tovább a nagy kérdést: hogyan neveljük gyermekeinket, mivel kössük le idejüket, hogy elvonjuk figyelmüket a rossz példát mutató barátoktól.

Egyik legfontosabb célunk, hogy gyermekeink szabad idejüket jól szórakozással, kellemesen töltsék el és ez az időtöltés hasznukra váljon.

Az olvasási kedv felkeltése is segít ebben bizonyos mértékig. Gyermekkönyvtár megalapítását kezdeményezi ezért a Móra Ferenc Könyvkiadó június elején meginduló 50 kötetes „Az én

könyvtáram» sorozatával. Ez a sorozat az ifjúsági irodalom »aranykönyvtárát» kívánja a tíz éven felüli fiatalok kezébe adni.

A különös gonddal készített sorozatban az ifjúsági irodalom remekait találják a kis olvasók és akár Gárdonyi Géza Láthatatlan emberét, akár A Pál utcai fiúkat, vagy Mark Twain Koldus és királyfiát olvassák — maradandó emlékekkel gazdagodnak. Az örökbecsű művekből álló sorozat kötetei nemcsak gondolatokat szülnek, irodalmi műveltséget nyújtanak olvasóknak, és így segítenek bennünket gyermekeink helyes nevelésében.

A sorozat nem kerül börtön forgalomba, csak a könyvesboltokban és az üzemi könyvtáraknál lehet előjegyezni.

Jól gazdálkodnak, de nagyobb munkafegyelemre van szükség a Felszabadulás Tsz-ben

Ülést tartott a II. kerületi tanács Jövőhagyta az 1961. évi végleges költségvetést

A II. kerületi tanács tegnap, csütörtökön tartotta ülését. Ezen megvitatták az általános mezőgazdasági helyzetet, az őszi és a tavaszi munkálatokkal kapcsolatos tapasztalatokat, majd a Felszabadulás Termelőszövetkezet zárszámadásáról és idej terveiről szóló jelentést.

Az utóbbi előjáróban megállapította, hogy a Felszabadulás Termelőszövetkezetben még mindig sok olyan tagot tartanak nyilván, aki egyáltalán nem dolgozik, vagy pedig nem teljesíti a kötelező munkaeget. Ezek egy része kiöregedett, vagy beteg, de sokan vannak, akik a túlzott háztáji állattartással foglalják el magukat, s ezért nem vesznek részt a közös munkában. Az ilyen tagok egyike-másika négy-öt tehénnel, vagy harminc-nyegen birkaival is foglalkozik.

Ettől eltekintve azonban a termelőszövetkezet időben végezte el a mezőgazdasági munkákat, s kedvező a helyzet minden termelési ágban. Jelenleg

már 500 kazasteri holdat öntöznek, az ötéves terv idején ezer holdra növelik az öntözött területet.

Az idej tervek közül különösen figyelemre méltó az állattenyésztés fejlesztése. Ez évre például teheneként 2700 liter tejtermelést terveztek, ezzel szemben

verseny indult a 3400 liter elérésért.

Ennek a versenynek a győztese háromezer forint jutalmat kap. A termelőszövetkezet idén lényegesen több állatot szándékozik átadni a közfogyasztásnak, mint tavaly. Felemelték a kertészeti növények értékesítési ter-

vét is. E feladatok megvalósításához a szövetkezet több mint félmillió forint értékű állattisztítókat, ólakat épített, s hasonló összeget költ a további gépésítésre. A tanácsülés tudomásul vette és helyesnek találta a tervet, s egyetértett a munkaszervezéssel, bérezéssel, prémizálással és a munkafegyelem megszilárdításával kapcsolatosan tervezett intézkedésekkel is.

A tanácságok felhívták a figyelmet a termelékenység növelésére. Javasolták, hogy a tsz vezetője rendszeresen értékelje ne csak a munkaeget mennyiségét, hanem az emögött lévő teljesítményt is. Végül határozatot hozott a tanács, s ezerről a végrehajtó bizottság egész évben rendszeresen ellenőrizi a termelőszövetkezetek megsegítésére és ellenőrzésére készített intézkedési terv végrehajtását, továbbá a mezőgazdasági állandó bizottság tagjai és a néprfrontaktivisták felvilágosító munkát végeznek a munkaeget nem teljesítő gazdáknál.

A II. kerületi tanács végül jóváhagyta az 1961. évi végleges költségvetést, 12 millió 586 ezer forint kiadással.

A korábbi költségvetés a felsőbb szervek jóváhagyása után 37 ezer forinttal csökkent. Így némi összegszerű módosítást hajtottak végre az egyes tételekben. Csökkentették az úttisztításra és parkok karbantartására előirányzott kiadásokat. Ugyanakkor viszont az utak és gyalogjárda felújítására 70 ezer forinttal többet, összesen másfélmillió forintot fordítanak az idén.

A félfejük

Ne tessék megijedni, nem valami borzalmas bűntényről lesz szó. Még csak nem is egyes nyugati politikusokról. Közismert jelenséget szeretnénk szót tenni. Olyat, amellyel közülünk naponta néha több ezren is találkozhatnak. A félfejú emberek akarunk szólni. Ezekről a torz figurákról, szörnyalokokról, akik amikor meglátjuk őket, az első pillanatban még olyanok, mintha teljesen normális, rendez emberek lennének. De csak addig amíg ülnek. Amikor azonban felállnak, mintha kicserélték volna őket: egy pillanat alatt eltűnik a fejük felső fele. Am továbbra is élnek, esznek, isznak, beszélnek, halljuk még a hangjukat is, de látni csak az álluk mozgását látjuk.

Ha valaki még ezek után sem tudná: a Szabadság Mozi szerencsétlen megoldású vásznáról van szó, amely mintha egy hatalmas és éles borotva lenne egy vérengző gyilkos kezében, könyörtelenül lemetszi a filmszereplők fejének felső felét. Nem kímél senkit, még a közönség rajongva szeretett világhírű filmcsillagait sem. Az ok, amiért, ilyen vérengzővé vált a máskülönbben szelíd természetű mozivászón? Annakidején, amikor a mozi néhány év előtt átalakították, a vásznat rosszul méretezték: most szélesnek elég széles, de nem elég magas, s emiatt a vetített képek nem férnek el rajta.

Élég hosszú idő telt már el az átalakítás óta, elég sok víz lefolyt már a Dunán és a Tiszán is azóta. Mégsem történt változás: a vetítés egy szemernyit sem javult. Pedig a vászon magassága viszonylag könnyen megoldható, hiszen meg hely is van rá. Az igyekezet azonban, úgy látszik, egyelőre hiányzik...

SOMFAI LÁSZLÓ:

HÁROM STÁCIÓ

9. S ekkor hirtelen megfájdult a szíve, mert minden az eszébe jutott. A kamarakórusi madrigalpróba, Lassus, Dowland, aztán a nagykorús próbái, a Jézus és a kufárok, az Öregek, a Molnár Anna. Az operai kórus. A Trubadur, a Carmen. No és Róna Jenő. Ő is persze. És a fájdalom még annyira eleven volt, hogy összemarkolt valamit a mellében, érezte, mint szalad le a fejéből a vér, ilyenkor gyorsan le kellett ülnie, nehogy elveszítse az eszméletét. Talán mint férfit is gondolt Rónára, mit tagadja. Hisz azon a ponton volt — amikor utoljára Pestre felment —, hogy nem utasítja fölé vissza őt. Ugyis megesküsznek heteken belül. Ez is fájt persze. De legjobban mégis az, hogy akinek egy életre szóló hűséggel oda akarta kötni az életét, az az ember ezt tehette vele. Az emberben csalódott a legnagyobb. Hogyan, hát ő ennyire ostoba, vak, tapasztalatlan, ennyire nem lát a dolgok mögé? Vagy hát ilyenek az emberek? Feleletlenül, léhák, megbízhatatlanok?

A november hetedik ünnepség végén ismerős arc közeledett hozzá. — Gratulálok, elvtárs! Igazán szépen énekeltek ezek a kis diákok.

Az ismerős arc ugyanazé az emberé volt, aki idejötték a csomagtartóról leemelte a nehéz kofferjét. Vajda elvtárs, a gépállomás párttitkára.

— Jó napot kívánok! Köszönöm a gratulációt.

— Megismert?

— Természetesen. Olyan hevesen vitáztak akkor a fülkében, hogy önkéntlenül oda kellett figyelnie.

— Ja, a Dány úrral! Nehéz eset, tudja, de szeretek vele csatázni. Hadd tisztázzódnak az elvek...

Az igazgató lépett hozzájuk.

— Beszélgetnek?

— Igen. Régi ismerősök vagyunk. Amikor a tanár ide utazott, egy fülkében ültünk... Eppen mondom, hogy nagyon szép munkát végeztek ezekkel a kisgyerekekkel.

— A Kolonics kartársnó ügyesen foglalkozik növendékeikkel... A titkár elvtárs kisfia is énekel? Ugye?

— Igen, ott állt az első sor közepén.

— A mezzoszopránban. Jó füle van, s átütő, erős hangja.

A párttitkár szeme ragyogott az örömtől. Kiszívta, de vaskos, keménykötésű gyerekéről beszéltek, a Jósikáról. Aki anya nélkül növekszik, a nagyanyja gondjaira bízva, mert az anyját agyonlőtte negyvennégy évesen egy hirtelenszörke német katona. De erről nem szeretett beszélni Vajda elvtárs, s persze most sem hozta szóba.

— Egyszer keressen fel bennünket a tanárnó! Mint szülő, ha már a keze alá került ez a rosszszó...

Jó két hét múlva eszébe jutott Magdának ez a hívás. Ezen a napon nagyon elkéseregett volt. Otthonról kellemetlen híreket kapott: anyja gyengélkedett, kimerült. A bátyja elégedetlenkedett, mint minden ősszel, ha beállt a hetes eső. Most is panaszkodott — nem is szokott írni különben, csak mindig illyentájt —, s ha nem nézné beteges anyját, itthagyna esapot-papot, és elmenekülne ebből az istenverte faluból. El valahova a városba, üzembe vagy akárhova, villamosvezetőnek vagy akár kalauznak is, eset-

leg kitanulná az autóvezetést. Megfullad odahaza a faluban. Nincs itt már semmi élet, még olyan hely sincs jóformán, ahol az ember vasárnap délután kedvére berughatna, azt is elvette az új tanító, a kocsmái különbözőségeit; valamiféle kultúrsoportot akar összehívni a fiatalabbjából. Apa be se teszi a lábát a műhelybe ilyenkor, amikor elfogy az őszi mezei munka, azt mondja, ő gazdálkodik, nem iparos: »Csináld te, elég erős vagy, volt időd megtanulni!» Bezzeg tavasszal meg nyáron megkívánja, hogy az egész család a földet túrja. Ő akkor iparos... Így panaszkodott levelében a bátyja.

Alig jártak az utcán. Négy órakor már sötétedett, kőd ült a házakra, s ebbe egyre mélyebben sűppedtek bele. A villanyok ritkásan égtek, s bizony kapkodhatta a lábát a tócsából.

Róna a Nefejejs utca hosszú sorát. A gépállomás felé lépdelt. Megbeszélte a kis Vajda-gyerekkel, hogy várja fél ótkor az utca végén, s onnan kalauzolja tovább a jó félkilométerre felvő gépállomásra.

A virgonc kisfiú előtte játszott a zseblámpa fényével, villogtatta, mutatta, hol fényes, hova ne lépjen a tanár néni.

Róna Jenő a kitűnően világított barátságos főiskolai folyosón lépdelt ilyenkor, belép a tanszéken kényelmes szobájába, szakkönyvet emel le a polcra, a karosszékek abba mélyed; vagy a zongorához ül, Lisztet játszik, mert azt szereti; esetleg Bartók Divertimentóját teszi fel a Supraphon lemezjátszóra, mert sürdén és meggyőzően hangoztatja, mennyire rajong Bartókért.

De itt a sáros, korán leszűlt éjszakában Kolonics tanárnó meg van győződve róla, hogy ez sem igaz, mint ahogy semmi sem ebben az emberben, még a levegő is hamis körülötte. És a vizsgálatlan rideg és barátságatlan sárban nem az fáj a tanárnónek, hogy nem lett a felesége ennek az embernek, hanem most csak azt látja, micsoda ég és föld ez a két élet. A Rónaké meg az övé. S a Rónaké is az övé lehetett volna, de ehhez más kell, mint ami ő. Több bátorság, felelőtlenség, kevesebb töprengés. Ott volt a kapuban, megvolt a megbízatása, de el kellett dobnia magától. Olyan áron nem kellett, ahogy kínálták neki. Minden idegszála azt akarta, hogy csak mennél messzebb attól a világtól, s most mégis belesajog a szíve a pusztá gondolatba is, hogy talán a Parasztecsület hűsvéti körusát énekelné ezen az estén. Most ehelyett csatangol az ősz loepsocsbán, maga sem tudja, mi okból és céljal; talán nem is másért, hanem mert egy melegszerű elvtárs ezt kérte tőle pár hete esetleg csupán pillanatnyi ötletből.

Vajda Sándor a nagy udvar alsó végében várt rájuk.

— Jó estét, elvtárs! Hát mégis eljött.

— Persze. Hisz hívott, Vajda elvtárs.

— Igaz. Kerüljön beljebb! Utánam, mindenütt a nyomomban, így talán nem bukik fel ezekben a szerszámokban, gépekben, amikkel tele az udvar.

Barátságos iraszkobában töltöttek ketten jó félórát. Ágyat is látott benne Magda.

— Csak nem maga alszik itt?

— Nem is adom alberletbe! Én alszom, bizony. Néha a Jóska gyerek is velem, mint tesszem föl ma este. Hacsak haza nem megy a tanárnóvel. Bár a község túlsó vége messze van. Ott él a gyerek az édesanyjammal. Én jobbra ide vagyok láncolva, ritkán alszom otthon. Tudja, van itt tennivaló elég, s ezek az emberek úgy rámszoktak, hogy alig szabadulok tőlük.

(Folyt. köv.)